

DOI 10.31392/NPU-nc.series.15.2020.7(127).13
УДК: 796.062:352.07(045)

Дорофєєва Т.І.
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків

ПРИКЛАД СТАНДАРТУ "ОБЛАСНЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО КРАЩУ СПОРТИВНУ ГРОМАДУ"

У статті порушується проблема зміцнення здоров'я і покращення фізичного стану дітей, а також науково обґрунтовується потреба покращення стану фізичного розвитку молоді села. Підготовлену нами методику розробки обласного стандарту положення про кращу спортивну громаду, яка повинна ретельно враховувати регіональну специфіку відповідної області, разом із поданою структурою показників положення на кращу спортивну громаду Дніпропетровщини, слід вважати розробленим стандартом управлінського впливу обласної ради на розвиток спорту в об'єднаній територіальній громаді. В обґрунтуванні змісту показників доведена потреба уведення до змісту тих показників, які є основними, з точки зору результатів діяльності у сфері фізичної культури і спорту, і допоміжними, що створюють достатні умови для розвитку фізичної культури і спорту. Проведене дослідження дозволило визначити об'єктивно існуючі вимоги до змісту показників стандарту "Обласне положення про кращу спортивну громаду" в частині стимулювання як фізкультурно-оздоровчої, так і спортивної роботи в об'єднаних територіальних громадах серед дітей та молоді.

Ключові слова: стандарт, управління, розвиток фізичної культури і спорту, об'єднані територіальні громади, положення, спортивна громада, показники розвитку.

Дорофєєва Т.І. Пример стандарта "Областное положение на звание лучшей спортивной общины". В статье поднимается проблема укрепления здоровья и улучшения физического состояния детей, а также научно обосновывается необходимость улучшения состояния физического развития молодежи села. Подготовленную нами методику разработки областного стандарта положения на звание лучшей спортивной общины, которая должна тщательно учитывать региональную специфику соответствующей области, вместе с поданной структурой показателей положения на лучшую спортивную общину Днепропетровщины, следует считать разработанным стандартом управленческого воздействия областного совета на развитие спорта в объединенной территориальной общине. В обосновании содержания показателей доказана необходимость введения в содержание тех показателей, которые являются основными, с точки зрения результатов деятельности в сфере физической культуры и спорта, и вспомогательными, которые создают достаточные условия для развития физической культуры и спорта. Проведенное исследование позволило определить объективно существующие требования к содержанию показателей стандарта "Областное положение о лучшей спортивной общине" в части стимулирования как физкультурно-оздоровительной, так и спортивной работы в объединенных территориальных общинах среди детей и молодежи.

Ключевые слова: стандарт, управление, развитие физической культуры и спорта, объединенные территориальные общины, положения, спортивная община, показатели развития.

Tetiana Dorofieieva. An example of the standard "Regional regulation on the best sports community". The article raises the problem of strengthening the health and improving the physical condition of children, and also scientifically substantiates the need to improve the physical development of rural youth. The methodology prepared by us for the development of the regional standard of position for the title of the best sports community, which should carefully take into account the regional specifics of the corresponding region, together with the submitted structure of indicators of the position for the best sports community of the Dnipropetrovsk region, should be considered the developed standard of the regional council's administrative impact on the development of sports in the united territorial community. In substantiating the content of the indicators, the necessity of introducing into the content of those indicators has been proved, which are basic, from the point of view of the results of activity in the field of physical culture and sports, and auxiliary, which create sufficient conditions for the development of physical culture and sports. So, the block of important auxiliary indicators in the standard includes: financial resources; ensuring favorable material and technical conditions for the development of sports; provision of sports personnel; - organizational measures for the development of sports. The block of actual results of activity in physical culture and sports includes: - mass physical culture and sports and physical culture and health improvement work; development of effective sports and preparation of sports reserves. The study made it possible to determine the objectively existing requirements for the content of the indicators of the standard "Regional regulation on the best sports community" in terms of stimulating both physical culture and health-improving and sports work in the united territorial communities among children and youth.

Keywords: standard, management, development of physical culture and sports, united territorial communities, states, sports community, development indicators.

Постановка проблеми. У нашій попередній статті під назвою "Наукове обґрунтування змісту обласного стандарту "Положення про кращу спортивну громаду", тісно пов'язаній з даною статтею, подана методика розробки обласного стандарту положення про кращу спортивну громаду, яка повинна ретельно враховувати регіональну специфіку відповідної області України.

Але звертаємо увагу на потребу зосередитись в положеннях про такий обласний конкурс на двох в рівній мірі

важливих складових їхнього змісту, відображення яких у рейтингових показниках конкурсу вкрай потрібне. Це питання створення в об'єднаних територіальних громадах (ОТГ) достатніх фінансових і організаційних передумов як для сприяння фізичному розвитку, так і залученню до занять спортом, у тому числі з метою спортивної кар'єри.

Щодо останнього, виділимо також два аспекти. Це – значення спорту для соціальної групи молоді з села, а також перевага частини представників села над однолітками міст у стані тілесності, а, отже, і перспектив успіхів у спорті.

Встановлено, що спорт, зазвичай, має значущість для чоловіків з вищих соціальних груп у період зі шкільних років, але лише до досягнення ними дорослого віку. Важливо, що вже до вступу в університет більша частина цих молодих людей не пов'язують своє майбутнє із професійним спортом. Якщо звернутись до середнього класу, його культурні цінності спрямовують прагнення юної особи на отримання якісної освіти й наступної професійної кар'єри, не пов'язаної зі спортом. Для них спорт залишається дуже важливим як засіб створення й усвідомлення свого статусу серед привілейованих верств населення, долучитись до яких вони прагнуть. Тут спорт допомагає не стільки зберігати, але й посилювати існуючі класові та гендерні нерівності [2; 18].

У той час, як для юнака з менш забезпечених сімей, а більшість юнацтва в Україні з сільської місцевості відносяться до цієї категорії, успіх у спорті не є доказом лише його маскулітності, як для тих, про кого йшла мова вище. Для нього це цілком можливе сподівання зайняти для себе більш високе соціальне становище. Складність отримати диплом у престижному закладі вищої освіти після навчання в сільській школі та сформувати таким чином соціальні мережі спілкування, необхідні для побудови успішної кар'єри, а також незначні фінансові можливості роблять для таких молодих людей вибір спортивної, включаючи професійну, кар'єри, є одним з найбільш привабливих.

Зазначимо, це не торкається переваг молодих жінок із бідних сімей. Від самого початку навчання в середніх класах школи й до періоду досягнення дорослого віку, тобто у період, коли юнаки роблять ставку на спорт, дівчата більшою мірою все ж орієнтовані на власну освіту. Тут має місце статева динаміка дорослішання, яка помітно впливає на підліткові групи й досить часто змушує юнаків цінувати спортивні досягнення вище за освітні [10].

Аналіз літературних джерел свідчить, що до нині учені не приділяли належної уваги вирішенню проблеми розвитку як масового, так і результативного спорту в сільській місцевості і, насамперед, в новостворених об'єднаних територіальних громадах. Такий стан справ визначається тією обставиною, що серед авторів робіт часто юристи і соціологи, але мало фахівців саме з фізичної культури і спорту.

Науковий інтерес у літературі представляє також проблема зміцнення здоров'я і покращення фізичного стану дітей. Результати досліджень багатьох вітчизняних авторів щодо фізичного розвитку дітей шкільного віку, що мешкають в місті та у сільській місцевості, а саме Н.Є. Пангелової, В.Ю. Рубан [12], Я. Галана [4], П.І. Євстратова [7], Ю.С. Костюка [8], В.В. Лисенка із співавторами [9], І.П. Салдана із співавторами [17], Г.С. Сенаторової із співавторами [16] та ін. свідчать про недостатню ефективність підходів до змісту та організації фізичного виховання школярів в умовах сільських загальноосвітніх шкіл.

І такий стан справ зі спортом на селі насправді триватиме доти, доки не буде виконана якісна цільова наукова розробка, присвячена розвитку спорту саме в умовах ОТГ в сучасній Україні.

Мета статті полягає в обґрунтуванні вимог до змісту показників стандарту "Обласне положення про кращу спортивну громаду" в частині як фізкультурно-оздоровчої, так і спортивної роботи об'єднаних територіальних громадах серед дітей та молоді. В обґрунтуванні уведення до змісту показників стандарту тих, які є основними (виробничими) з точки зору результатів діяльності у фізичній культурі і спорті), і допоміжними, що створюють умови розвитку фізичної культури і спорту.

Для вирішення поставленої мети використовувались методи теоретичного дослідження: вивчення літератури, абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, ідеалізація та узагальнення, а також педагогічне проектування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Більшість результатів досліджень стану здоров'я дітей (як у сільській місцевості, так і у містах), свідчить про те, що ситуація наближається до критичної [12]. Зростає рівень загальної захворюваності, ураження окремих органів і систем; погіршуються показники фізичного і нервово-психічного розвитку; з'являються захворювання, які раніше були не характерними для дитячого віку (гіпертонія, остеопороз, онкологічні захворювання тощо). За даними Малої академії наук України, абсолютно здорових учнів початкових класів усього лише 5%. За період навчання в школі кількість здорових дітей знижується в 4-5 разів [3]. Такий стан справ вимагає значної повсюдної уваги до зміцнення здоров'я і покращення фізичного стану дітей. У сучасних умовах найбільш ефективним і доступним засобом профілактики захворюваності, підвищення розумової й фізичної працездатності, проведення дозвілля школярів є фізична культура.

Н.Є. Пангелова та В.Ю. Рубан цілком слушно зазначають, що фізичне виховання в сільській школі має свої специфічні особливості у порівнянні з міською школою, що обумовлює доцільність застосування соціально-педагогічного підходу до проблеми оптимізації функціонування цілісної системи фізичного виховання та оздоровлення школярів у сільському соціумі [12, с. 57]. Він заснований на положенні про те, що здоров'я дитини, розвиток її організму багато у чому залежить від середовища, у якому вона проживає. У контексті нашого дослідження можна зауважити, що середовище проживання – це не лише стан екології та умов, які сприяють загартуванню організму, але й та частина «рукотворного середовища», яке створюють самі мешканці громади.

Відтак, життя, наближене до природи (природне середовище), дозволяє нівелювати стреси й емоційні переваженості; це спосіб життя, пов'язаний з підвищеною руховою активністю; віддаленістю від транспортних магістралей, нав'язливої рекламою міст; більш спокійним темпом і ритмом життя; широке використання оздоровчих сил природи; невелика наповненість класів та ін.

Тоді як, з іншого боку, сільське соціальне середовище має і несприятливі для здоров'я дітей, юнацтва, осіб середнього та поважного віку фактори. Серед них варто зазначити: відсутність оперативної кваліфікованої медичної

допомоги; надзвичайна зайнятість по домашньому господарству впродовж всього дня; високий рівень безробіття, зниження реальних прибутків сімей; асоціальний спосіб життя частини родин, зловживання алкоголем; слабка матеріальна база шкіл та ін.

Н.Є. Пангелова та В.Ю. Рубан узагальнюють, що результати дослідження фізичного стану й рухової активності сільських школярів 7-10 років свідчать про наступне. Показники фізичного розвитку (довжина і маса тіла, обхват грудної клітки) обстежуваного контингенту знаходяться у межах вікових норм. Показники фізичного розвитку хлопчиків є дещо вищими у порівнянні з дівчатками, але ці відмінності не є достовірними. Отримані результати свідчать про наявність певних відмінностей у показниках фізичного розвитку порівняно з дітьми, які проживають у містах [12, с. 61].

Зіставляючи показники індексів фізичного розвитку досліджуваних груп дітей з даними інших авторів [1], можна відмітити загальне у показниках індексу Кетле і життєвого індексу. Що стосується силового індексу, важливо, що середньоарифметичні значення хлопчиків і дівчаток 7-10-річного віку сільських шкіл за даними Н.В. Москаленко та О.В. Шиян перевищують показники молодших школярів міських шкіл на 8-10% [11].

Середньостатистичні значення показників функціонування серцево-судинної системи (ЧСС дійсного і відносного спокою, різниці між ними, АТ систолічний і діастолічний) обстежуваних школярів відповідали віковим нормам. Середні показники ЖЕЛ, проб Штанге і Генче відповідно до низького рівня. Дослідження фізичної працездатності дозволило зробити висновок про рівень вище середнього у хлопчиків і дівчаток 8-річного віку, середній рівень у хлопчиків і дівчаток 9-10 років і низький рівень у 7-річних дітей [11].

Більшість показників фізичної підготовленості дітей, які проживають у сільській місцевості згідно з Державною системою тестів України [5], відповідають низькому і нижче середнього рівням розвитку, що свідчить все ж про недостатню ефективність підходів до змісту та організації фізичного виховання молодших школярів в умовах сільських загальноосвітніх шкіл.

Визначення стану здоров'я учнів початкових класів Н.Є. Пангеловою та В.Ю. Рубан проводилось за методикою експрес-оцінки Г.Л. Апанасенка. Результати обстеження свідчать, що рівень соматичного здоров'я дітей не є задовільним. Більшість входять до групи ризику (середній рівень і нижче). Крім того, рівень рухової активності дітей початкових класів сільських шкіл є недостатнім, хоча час, який витрачають на повсякденну рухову активність середнього рівня є більшим, ніж у міських школярів. Адже суттєві адаптаційні зрушення в організмі викликають саме інтенсивні фізичні навантаження, які є результатом спеціально організованої рухової активності [12, с. 61 с.].

Автори дослідження «Антропометрична характеристика школярів 7-18 років міської і сільської місцевості» проводили вивчення фізичного розвитку дітей і підлітків генералізуючим методом за уніфікованою антропометричною методикою з використанням стандартного інструментарю [6]. Було проведено обстеження 2677 дівчаток і дівчат – учениць середніх шкіл міста Харкова (1546 осіб) і Харківської області (1131 особа) у віці від 7 до 18 років. Тракування отриманих результатів антропометрії проводилася з використанням вікових центильних таблиць [7].

Фізіометричні дані свідчать, що дитяче населення сільської місцевості має менші значення довжини тіла, що може бути пов'язано з впливом факторів навколишнього середовища і соціально-економічних умов [6, с. 52].

Середньостатистичні величини маси тіла (МТ) у цей же віковий період (7-17 років) зросли в місті з (20,9 ± 0,64) кг до (56,5 ± 0,59) кг, а в сільській місцевості з (23,6 ± 0,90) кг до (55,8 ± 0,71) кг. При порівняльній оцінці однакових вікових груп відзначається перевага показника маси тіла у сільських дівчат у віці 7 і 15 років (p < 0,05). Середньорічні прирости маси тіла свідчать, що максимальна прибавка у вазі в обстежених дівчат в місті припала на вік 11 і 13 років, а в сільській місцевості на 12 і 14 років [6, с. 52].

Нормативні показники індексу маси тіла (ІМТ) наростали з віком, як у дівчаток сільської місцевості, так і у міських. Значне збільшення фізіологічних значень ІМТ у сільських школярів відбувалося, починаючи з 14-річного віку. Однак, пік його збільшення в сільській місцевості припадав на 16 річний вік (81,1%) і дещо знижувався до 17 років. У місті, так само, як в сільській місцевості, значний приріст дівчаток з фізіологічними параметрами фізичного розвитку відзначався у віці 14 років, достовірно збільшувався до 15 років і в подальшому залишався на тому ж рівні [6, с. 52].

Кількість дівчаток з надмірною масою тіла в сільській місцевості з віком плавно знижувалася: з 17,6% у 7-9 років до 7,9% у 17-18 років. У місті при переході з вікової групи 7-9 років у групу 10-12 років відбувалося значне збільшення підлітків з надмірною масою тіла (від 7,3% до 14,7%; p < 0,02), потім відзначалося плавне зниження (до 5,1% у 17-18 років). У віці 7-9 років вже у 4,7% сільських і 2,4% міських школярів відмічалася ожиріння. У 10-12 років питома вага таких дівчаток зростала (6,6% і 4,8% відповідно), а потім до 17-18 річного віку достовірно знижувалася [6, с. 52-53].

І.П. Пасічнюк, яка досліджувала вплив нутритивного забезпечення та харчової поведінки на фізичний розвиток школярів у міській і сільській місцевостях встановила, що дефіцит маси тіла є більш характерним для міських учнів початкової школи (11,76%; p < 0,05). Тенденція до затримки росту частіше спостерігається у школярів м. Львова (3,33%) порівняно з учнями районів області (1,9%; p > 0,05). У загальній популяції школярів худорлявість у середньому була ознакою кожної двадцятої дитини (5,13%; 95% ДІ: 2,81-9,18%). Надмірна маса тіла більш притаманна дітям із сільської місцевості (33,33%), ніж міським школярам (16,67%; p < 0,05). Загальна поширеність ожиріння становила 10,26% (95% ДІ: 6,74-15,31%). Достовірної різниці частоти ожиріння серед учнів міста і району області не виявлено (13,33% проти 7,62%, p > 0,05) [13].

Подібні результати були отримані також рядом інших дослідників, а саме Я. Галаном (2014), П.І. Євстратовим (2017), Ю.С. Костюком (2013), В.В. Лисенком із співавт. (2018), І.П. Салдан із співавт. (2019), Г.С. Сенаторовою із співавт. (2013) та ін.

З огляду на показану потребу покращення стану фізичного розвитку молоді села позитивним є той факт, що в останні роки в умовах децентралізації влади, яка стає все більш динамічною, обласні ради деяких областей вже почали організовувати конкурси на кращу спортивну громаду, привертаючи увагу до покращення стану фізичного виховання і спорту в умовах ОТГ. Так, постановою Житомирської обласної ради у 2018 р. був започаткований щорічний конкурс "Краща

спортивна громада Житомирщини" [14]. Між тим вивчення показників Положення про цей конкурс свідчить про гостру потребу удосконалення подібних регламентів, розробки і використання в усіх регіонах окремого стандарту "Обласне положення про кращу спортивну громаду", яке б підсилювало управлінський вплив на розвиток фізичної культури і спорту в ОТГ.

Отже, обсяг показників конкурсу, включених до положення "Краща спортивна громада Житомирщини" і який видається обмеженим, є таким:

- кількість жителів у населеному пункті (ОТГ) – довідкова інформація;
- всього виділено коштів на розвиток фізичної культури і спорту, у т. ч. бюджетних і позабюджетних (тис. грн.), у т. ч. на 1 жителя (грн.);
- впорядкування спортивних споруд, стадіонів, майданчиків, у т. ч. збудовані і реконструйовані (кількість);
- здобуті призові місця у офіційних командних та індивідуальних змаганнях, у т. ч. міжнародних, всеукраїнських та обласного рівня (кількість);
- проведення офіційних спортивно-масових заходів на території громади (кількість) [14].

Як видно, очевидною є недостатня увага розробників показників як до індикаторів, застосування яких сприяє створенню необхідних умов розвитку фізичної культури і спорту, так і показників розвитку.

Аби усунути подібні вади у змісті подібних документів в різних регіонах України із застосуванням створеної методики розробки обласного стандарту положення про кращу спортивну громаду, була підготовлена комплексна система показників, що подано на прикладі підготовленого Положення "Про кращу спортивну громаду Дніпропетровщини".

Мета саме так розробленої системи рейтингових показників полягає в тому, аби привернути увагу керівництва громад та громадського активу щодо докладання зусиль до тих аспектів роботи, які по-справжньому сприятимуть як створенню сприятливих умов, так і успіхам у залученні жителів різного віку до активних занять фізичною культурою, до оздоровлення, до розвитку спорту.

1. Розділ "Фінансові кошти, залучені і використані на розвиток спорту".

1.1. Фінансові кошти самої ОТГ, виділені та освоєні впродовж року на розвиток спорту: на утримання, забезпечення діяльності та розвиток закладів сфери фізичної культури і спорту (% від бюджету громади) – за найвищий % серед громад 1 бал, за друге місце – 2 бали і т. д.

1.2. Фінансові кошти, залучені з інших джерел, освоєні впродовж року на розвиток спорту (% від загального фінансового ресурсу громади) – за найвищий % серед громад 1 бал, за друге місце – 2 бали і т. д.

1.3. Витрачено коштів для проведення змагань на території ОТГ в абсолютних показниках – за найвищий % серед громад 1 бал, за друге місце – 2 бали і т. д.

Підсумки за розділом – вираховується сума балів за підрозділами 1.1, 1.2 і 1.3 серед усіх громад. Переможець за даним розділом визначається за найменшою сумою балів серед усіх ОТГ, які беруть участь у конкурсі, і отримує 1 місце і т. д. визначаються місця усіх учасників конкурсу.

2. Розділ "Забезпечення сприятливих матеріально-технічних умов розвитку спорту".

Враховуються уведені в дію (наявні) і такі що використовуються спортивні споруди:

2.1. Плавальні басейни – 20 балів;

2.2. Спортивні комплекси площею 2784 і більше м² (площа комплексу Слобожанської ОТГ) – 20 балів;

2.3. Спортивні комплекси площею до 2784 м² - 15 балів;

2.4. Стадіони з легкоатлетичними доріжками з синтетичним покриттям і футбольним полем, а також з місцями для глядачів – 15 балів;

2.5. Спортивні зали площею 450 м² і більше із допоміжними приміщеннями – 10 балів;

2.6. Футбольні поля стандартного розміру з місцями для глядачів – 10 балів;

2.7. Спортивні зали площею до 450 м² із допоміжними приміщеннями – 7 балів;

2.8. Спортивні майданчики (міні-футбольні поля, тенісні корти, баскетбольні і волейбольні майданчики) із синтетичним покриттям – 2 бали за кожний майданчик.

Підсумки за розділом – вираховується сума балів за усіма наявними, вище перерахованими діючими спортивними спорудами. Переможець за даними розділом визначається за більшою сумою балів серед усіх ОТГ, які беруть участь у конкурсі, і отримує 1 місце і т. д.

Якщо у цьому та наступних розділах дві громади наберуть рівну кількість балів, наприклад, перше та друге, вони ділять між собою 1 і 2 місця і отримують по 1,5 бали (сума місць дорівнює трьом і ділиться навпіл).

3. Розділ "Забезпечення спортивними кадрами".

3.1. Кількість інструкторів з фізичної культури і спорту зі спеціальною освітою, що введені до штатних розписів сільських і селищних рад на території ОТГ – 2 бали за кожну особу;

3.2. Кількість мешканців ОТГ, які вступили на навчання до закладів освіти (вишів та коледжів) за спеціальністю "Фізична культура і спорт" у цьому році – 1 бал за кожну особу.

Підсумки за розділом – вираховується сума балів за підрозділами 3.1 і 3.2. Переможець за даними розділом визначається за більшою сумою серед усіх ОТГ, які беруть участь у конкурсі, і отримує 1 місце і т. д.

4. Розділ "Організаційні заходи з розвитку спорту".

4.1. Наявність цільової комплексної програми розвитку спорту в ОТГ на 2021-2023 рр., створеної відповідно до змісту показників Положення про обласний конкурс "Спортивна громада". Копія такої програми має бути у ТО ВФСТ "Колос" - 20 балів;

4.2. Створення ДЮСШ (відділення ДЮСШ) та забезпечення умов для її роботи - 20 балів;

4.3. Створення спортивного клубу та забезпечення умов для його роботи - 20 балів.

Підсумки за розділом – вираховується сума балів за підрозділами 4.1, 4.2 і 4.3. Переможець за даними розділом визначається за більшою сумою серед усіх ОТГ, які беруть участь у конкурсі, і отримує 1 місце і т. д.

5. Розділ "Масова фізкультурно-спортивна і фізкультурно-оздоровча робота".

5.1. Відсоток залучених дітей та юнацтва (школярів з 1 по 11 клас) до занять спортом від загальної кількості дітей даної вікової групи, які проживають на території ОТГ - за найвищий % серед громад 1 бал, за друге місце – 2 бали і т. д.

5.2. Відсоток від загальної кількості сільських мешканців (молоді та осіб середнього віку), залучених до занять фізичною культурою та спортом, - за найвищий % серед громад 1 бал, за друге місце – 2 бали і т. д.

5.3. Кількість залучених спортсменів до проведених спортивно-масових заходів на території ОТГ - за найвищий % серед громад 1 бал, за друге місце – 2 бали і т. д.

5.4. Кількість спортсменів, що брали участь в змаганнях за програмою ОССІ Дніпропетровщини - за найвищий % серед громад 1 бал, за друге місце – 2 бали і т. д.

5.5. Місця, зайняті збірною громади, у Спартакиаді серед збірних команд ОТГ на звання "Краща спортивна ОТГ Дніпропетровщини" - за найвище місце серед громад 1 бал, за друге місце – 2 бали і т. д.

5.6. Місця, зайняті збірною громади, у Спартакиаді на звання "Краще спортивне село Дніпропетровщини" - за найвище місце серед громад 1 бал, за друге місце – 2 бали і т. д.

Підсумки за розділом – вираховується сума балів за підрозділами 5.1 – 5.6 серед усіх громад. Переможець за даним розділом визначається за найменшою сумою балів серед усіх ОТГ, які беруть участь у конкурсі, і отримує 1 місце і т. д.

6. Розділ "Розвиток результативного спорту і підготовка спортивних резервів".

Підготовлено впродовж року з числа мешканців громади:

6.1. Спортсменів I розряду - 1 бал за кожну особу;

6.2. Кандидатів у майстри спорту – 5 балів за кожну особу;

6.3. Майстрів спорту – 20 балів за кожну особу;

6.4. Успіхи мешканців громади у Всеукраїнських та Міжнародних змаганнях (нарахування очок згідно з рейтингом Міністерства молоді та спорту України з олімпійських та неолімпійських видів спорту: Наказ № 530 від 7.07.2020).

Наявність команд з ігрових видів спорту, які виступають в:

6.5. Аматорських лігах України – 20 балів;

6.6. У другій лізі першостей України – 50 балів;

6.7. У першій лізі першостей України – 100 балів.

Підсумки за розділом – вираховується сума балів за підготовку спортсменів. Переможець за даними розділом визначається за більшою сумою серед усіх ОТГ, які беруть участь у конкурсі, і отримує 1 місце і т. д.

Встановлюється такий порядок визначення місць ОТГ за підсумками обласного конкурсу.

1. За перемогу в окремому розділі (відповідно до розписаних умов нарахування балів) громаді нараховується стільки очок, скільки громад брало участь у підведенні підсумків обласного конкурсу "Спортивна громада" і подали відповідні матеріали. Наприклад, якщо таких громад-учасниць виявилось 25, то за перше місце у розділі ОТГ отримує 25 підсумкових очок.

2. Підсумкове місце громад, які брали участь в обласному конкурсі "Спортивна громада" визначається за сумою підсумкових очок за розділами 1 – 6 Положення про конкурс. Переможцем визнається громада, яка має найбільшу суму очок (тобто здобула високі підсумкові місця за окремими розділами). ОТГ, яка має наступну суму підсумкових очок, займає друге місце і т. д. визначаються місця громад, які брали участь в обласному конкурсі.

3. Переможницею конкурсу може бути визнана та ОТГ, яка отримала бали не менше, ніж за п'ятьма з розділів Положення про обласний конкурс.

Висновки. Підготовлену методичку розробки обласного стандарту положення про кращу спортивну громаду, яка повинна ретельно враховувати регіональну специфіку відповідної області, разом із поданою структурою показників положення на кращу спортивну громаду Дніпропетровщини, слід вважати розробленим стандартом управлінського впливу обласної ради на розвиток спорту в ОТГ. В обґрунтуванні змісту показників доведена потреба уведення до змісту тих показників, які є основними з точки зору результатів діяльності у фізичній культурі і спорті, і допоміжними, що створюють достатні умови розвитку фізичної культури і спорту. Проведене дослідження дозволило визначити об'єктивно існуючі вимоги до змісту показників стандарту "Обласне положення про кращу спортивну громаду" в частині стимулювання як фізкультурно-оздоровчої так і спортивної роботи ОТГ серед дітей та молоді.

Відтак, до блоку важливих допоміжних показників у стандарт включені:

- фінансові кошти, залучені та використані на розвиток спорту, включаючи як кошти громад, так і кошти з інших джерел, витрачені на спорт;

- забезпечення сприятливих матеріально-технічних умов розвитку спорту, які забезпечують наявні різноманітні та сучасні спортивні споруди;

- забезпечення спортивними кадрами, що передбачає як кількість інструкторів з фізичної культури і спорту зі спеціальною освітою, що введені до штатних розписів сільських і селищних рад на території ОТГ, так і осіб, які поступили на навчання до вишів за спеціальністю "Фізична культура і спорт";

- організаційні заходи з розвитку спорту, до змісту яких включені наявність цільової комплексної програми розвитку спорту в ОТГ, створення ДЮСШ (відділення ДЮСШ) та забезпечення умов для її роботи, а також створення спортивного клубу і забезпечення достатніх умов його діяльності.

До блоку власне результатів діяльності у фізичній культурі і спорті, успіх якої забезпечується важливими допоміжними заходами включені: масова фізкультурно-спортивна і фізкультурно-оздоровча робота; розвиток результативного спорту і підготовка спортивних резервів.

Перспективи подальших досліджень визначається потребою розробки цілісної системи регіональних стандартів впровадження фізичної культури і спорту в умовах об'єднаних територіальних громад.

Література

1. Антонік В. І., Антонік П. І., Андріанов В. С. Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури / В. І. Антонік, П. І. Антонік, В. С. Андріанов : навч. посібник. – Київ : ВД "Професіонал", Центр учбової літератури, 2009. – 336 с.
2. Артамонова Т. В., Шевченко Т. А. Гендерная идентификация в спорте / Т. В. Артамонова, Т. А. Шевченко. – Волгоград, 2009. – 236 с.
3. Аршавский И. А. Физиологические механизмы и закономерности индивидуального развития / И. А. Аршавский. – Москва : Наука, 1982. – 282 с.
4. Галан Я. Порівняльний аналіз фізичного розвитку та функціонального стану серцево-судинної і дихальної систем школярів 13-14 років із сільської місцевості і міста / Я. Галан. // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2014. – № 3 (17). – С. 19-26.
5. Державні тести і нормативи оцінки фізичної підготовленості населення України / за ред. М.Д. Зубалія. – 2-е вид., перероб. і доп. – Київ, 1997. – 36 с.
6. Дынник В. А., Начетова Т. А., Удовикова Н. А. Антропометрическая характеристика школьниц 7-18 лет городской и сельской местности / В. А. Дынник, Т. А. Начетова, Н. А. Удовикова. // Современная педиатрия. – 2016. – № 6 (78). – С. 51-55.
7. Євстратов П. І. Особливості показників індексу маси тіла у школярів 1 – 4 класів сільської місцевості різних районів Чернівецької області / П. І. Євстратов. // Молодий вчений. – 2017. – № 3.1 (43.1). – С. 140-143.
8. Костюк Ю. С. Характеристика фізичного розвитку учнів 5-9 класів (10-14 років) сільських малокомплектних шкіл / Ю. С. Костюк. // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – 2013. – Вип. 112 (3). – С.239-241.
9. Лысенко В. В., Остриков А. П., Павельев И. Г., Гришаева А. М. Сравнительная характеристика физического развития школьников, проживающих в городской и сельской местности / В. В. Лысенко, А. П. Остриков, И. Г. Павельев, А. М. Гришаева. // Физическая культура, спорт – наука и практика. – 2018. – № 1. – С. 89-93.
10. Месснер М. Маскулинность и профессиональный спорт. Антология гендерной теории / М. Месснер : сб. пер. / сост. и комментарии Е. И. Гаповой и А. Р. Усмановой. – Минск. : ПроPILEI, 2000. – С. 218 – 235.
11. Москаленко Н. В., Шиян О. В. Інноваційні технології у фізичному вихованні школярів / Н. В. Москаленко, О. В. Шиян: навч. посібник. – Дніпропетровськ : Інновація, 2011. – 238 с.
12. Пангелова Н. Є., Рубан В. Ю. Фізичний стан і рухова активність учнів початкових класів сільської загальноосвітньої школи / Н. Є. Пангелова, В. Ю. Рубан. // Young Scientist. – 2018. – № 4.2 (56). – С. 57-62.
13. Пасічний І. П. Вплив нутритивного забезпечення та харчової поведінки на фізичний розвиток школярів у міській та сільській місцевостях / І. П. Пасічний : дис. ... канд. мед. наук : 14.01.10. – Львів, 2018. – 194 с.
14. Про обласний щорічний конкурс "Краща спортивна громада Житомирщини": Постанова Житомирської обласної ради за № 1134 станом від 26.07.2018. Режим доступу: <https://zt.gov.ua/index.php/2018-03-07-13-28-60/rishennya-17-secii/12343-№1134-pro-oblasnij-shorichnij-konkurs-krazza-sportivna-gromada-zhitomirshchiny>.html
15. Протоколи надання медичної допомоги дітям за спеціальністю «Дитяча ендокринологія» / за ред. Н. Б. Зелинської. – Київ, 2006. – 94 с.
16. Сенаторова Г. С., Тельнова Л. Г., Дриль І. С., Гладков М. О., Гладкова І. М. Порівняльна характеристика фізичного розвитку дітей шкільного віку, що мешкають в місті та сільській місцевості / Г. С. Сенаторова, Л. Г. Тельнова, І. С. Дриль, М. О. Гладков, І. М. Гладкова. // Современная педиатрия. – 2013. – № 8. – С. 154-158.
17. Салдан И. П., Пашков А. П., Жукова О. В. Сравнительный анализ физического развития школьников 7-10 лет в городской и сельской местности / И. П. Салдан, А. П. Пашков, О. В. Жукова. // Гигиена и санитария. – 2019. – № 3 (98). – С. 308-313.
18. Якимович В. С. Культура в мире спорта / В. С. Якимович. – М.: Советский спорт, 2006. – 126 с.

References

1. Antonik, V. I., Antonik, P. I., Andrianov, V. Ie. (2009). Anatomii, fiziologii ditei z osnovamy hiiyeny ta fizychnoi kultury [Anatomy, physiology of children with the basics of hygiene and physical culture].VD "Profesional", Tsentr uchbovoi literatury, 336.
2. Artamonova, T. V., Shevchenko, T. A. (2009). Gendernaya identifikaciya v sporte [Gender identification in sports]. Volgograd, 236.
3. Arshavskij, I. A. (1982). Fiziologicheskie mekhanizmy i zakonmernosti individual'nogo razvitiya [Physiological mechanisms and patterns of individual development]. Nauka, 282.
4. Halan, Ya. (2014). " Comparative analysis of physical development and functional state of the cardiovascular and respiratory systems of schoolchildren aged 13-14 from rural areas and cities, Fizychna aktyvnist, zdorovia i sport, no. 3 (17). pp. 19-26.
5. Derzhavni testy i normatyvy otsinky fizychnoi pidhotovlenosti naselennia Ukrainy (1997). Red. M. D. Zubalii. 2-e vyd., pererob. i dop. Kyiv, 36.
6. Dynnik, V. A., Nachetova, T. A., Udovikova, N. A. (2016). "Anthropometric characteristics of schoolgirls 7-18 years old, urban and rural areas", no. 6 (78), pp. 51-55.
7. Yevstratov, P. I. (2017). " Peculiarities of body mass index indicators in schoolchildren of grades 1 - 4 of rural areas of

different districts of Chernivtsi region", *Molodyi vchenyi*, no. 3.1 (43.1), pp. 140-143.

8. Kostiuk, Yu. S. (2013). "Characteristics of physical development of students of 5-9 grades (10-14 years) of rural small schools", *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Seria: Pedahohichni nauky. Fizychnе vykhovannia ta sport*, Vyp. 112 (3), pp.239-241.

9. Lysenko, V. V., Ostrikov, A. P., Pavel'ev, I. G., Grishaeva, A. M. (2018). "Comparative characteristics of the physical development of schoolchildren living in urban and rural areas", *Fizicheskaya kul'tura, sport – nauka i praktika*, no.1, pp.89-93.

10. Messner, M. (2000). *Maskulinnost' i professional'nyj sport. Antologiya gendernoj teorii [Masculinity and professional sports. Anthology of Gender Theory]*. sb. per., sost. i kommentarii E.I. Gapovoj i A.R. Usmanovoj. Propilei, pp. 218 – 235.

11. Moskalenko, N. V., Shyian, O. V. (2011). *Innovatsiini tekhnologii u fizychnomu vykhovanni shkoliariv [Innovative technologies in physical education of schoolchildren]*. Dnipropetrovsk : Innovatsiia, 238.

12. Panhelova, N. le., Ruban, V. lu. (2018), "Physical condition and motor activity of primary school students of a rural secondary school", *Young Scientist*, no. 4.2 (56), pp. 57-62.

13. Pasichniuk, I. P. (2018), *Vplyv nutrytyvnoho zabezpechennia ta kharchovoi povedinky na fizychnyi rozvytok shkoliariv u miskii ta silskii mistsevostiakh [Influence of nutritional provision and food behavior on physical development of schoolchildren in urban and rural areas]: dys. kand. med. nauk : 14.01.10. Lviv, 194.*

14. Pro oblasnyi shchorichnyi konkurs «Krashcha sportyvna hromada Zhytomyrshchyny» [About the regional annual competition "The best sports community of Zhytomyr region"]. *Postanova Zhytomyrskoi oblasnoi rady, № 1134, vid 26.07.2018.* available at: <https://zt.gov.ua/index.php/2018-03-07-13-28-60/>

15. *Protokoly nadannia medychnoi dopomohy ditiam za spetsialnistiu «Dytiacha endokrynolohiia» [Protocols for providing medical care to children in the specialty "Pediatric Endocrinology"]* (2006). Za red. N. B. Zelynskoj. Kyiv, 94.

16. Senatorova, H. S., Telnova, L. H., Dryl, I. S., Hladkov, M. O., Hladkova, I. M. (2013). "Comparative characteristics of physical development of school-age children living in urban and rural areas", *Sovremennaia pedyatryia*, no. 8, pp. 154-158.

17. Saldan, Y. P., Pashkov, A. P., Zhukova, O. V. (2019). "Comparative analysis of physical development of 7-10 year old schoolchildren in urban and rural areas", *Gigiena i sanitariya*, no. 3 (98), pp. 308-313.

18. Yakimovich, V. S.(2006). *Kul'tura v mire sporta [Culture in the world of sports]*. Sovetskij sport, 126.

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2020.7(127).14

УДК 796.86:796.032

Дрюков О. В.

**кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
Начальник штатної команди з фехтування**

Національної збірної команди України, Міністерство молоді та спорту України, м. Київ

СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ МАКРОСЕРЕДОВИЩА НА РОЗВИТОК СПОРТИВНОГО ФЕХТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Розглянуто питання кількісного і якісного оцінювання впливу макросередовища на розвиток фехтування в Україні методом PEST-аналізу. Встановлено, що в групі політико-правових факторів найбільш значущими є: законодавча підтримка розвитку видів спорту в Україні; в групі економічних – фінансування і матеріально-технічне забезпечення спортивних шкіл; в групі соціальних – рівень тренерсько-викладацьких кадрів та умов праці у спортивних школах; в групі технологічних – інноваційні технології та їх вплив на розвиток фехтування. Результати проведеного дослідження свідчать, що розвиток фехтування гальмує низка факторів макросередовища і умов, які потребують проведення певних реформ.

Ключові слова: PEST-аналіз, макросередовище, оцінка, фехтування, стратегія.

Driukov Oleksandr. Strategic Analysis Of Macro Environment Impact On Sports Fencing Development In Ukraine.

The issue of quantitative and qualitative assessment of the macro environment impact on the development of fencing of Ukraine was carried out by the method of PEST-analysis. It has been established that in the group of politico-legal factors the most significant are: legislative support for fencing development in Ukraine; in the group of economic factors – financing and logistics support of sports schools; in the group of social factors – the level of coaching staff and working conditions in sports schools; in the group of technological factors – innovative technologies and their influence on the fencing development. The findings show that sports fencing development is hampered by several macro environment factors and conditions that require implementation of some reforms.

Keywords: PEST-analysis, macro environment, assessment, fencing, strategy.

Дрюков А. Стратегический анализ влияния макросреды на развитие спортивного фехтования в Украине. Рассмотрены вопросы количественного и качественного оценивания влияния макросреды на развитие спортивного фехтования в Украине методом PEST-анализа. Установлено, что в группе политико-правовых факторов наиболее значимыми являются: законодательная поддержка развития спортивного фехтования в Украине; в группе экономических – финансирование и материально – техническое обеспечение спортивных школ в группе социальных – уровень тренерско-преподавательских кадров и условий труда в спортивных школах в группе технологических - инновационные технологии и их влияние на развитие фехтования. Результаты проведенного исследования свидетельствуют, что развитие спортивного фехтования тормозит ряд факторов макросреды и условий, требующих проведения определенных реформ.